

Hoofdstuk 3

Historische schets Waalse Krook

Gent van de 12^e tot het midden van de 16^e eeuw: de groei en bloei van de ambachten

Gent, in de Belgische provincie Oost-Vlaanderen, is ontstaan aan de samenvloeiing van de Leie en de Schelde. De naam Gent is afgeleid van het Keltische Ganda, wat 'monding' betekent. Tussen 1100 en 1300 groeide Gent, geruggesteund door een bloeiende handel, uit tot één van de grootste steden binnen Noordwest-Europa. In het midden van de 14e eeuw telde de stad naar schatting circa 64.000 inwoners, waardoor ze na Parijs de grootste Europese stad ten noorden van de Alpen was. Dit is een cijfer van na de grote hongersnoden en pestepidemieën, waardoor we kunnen vermoeden dat het aantal inwoners aan het begin van de eeuw nog hoger moet geweest zijn.

De grote ommekeer

Rijk geworden als groot grondbezitters en lakenkooplui zwaaide in de 13e eeuw enkel een erfelijke groep patriciërs de scepter in de stad. Lagere klassen, zoals handwerklieden maar ook nieuwe rijken, werden uitgesloten van enige macht. Belangrijkste exponent hiervan was de schepenbank van de XXXIX. 39 schepenen die exclusief voortkwamen uit deze gesloten koopliedenklasse en die de facto als een oligarchie de politieke en juridische macht in de stad monopoliseerden. Eind 13e en begin 14e eeuw volgde een kentering. Na bijna drie eeuwen van economische expansie, kwam er rond 1300 een einde aan de groei. De slabakkende economie wakkerde interne sociale conflicten in de Vlaamse steden aan. Vanuit het besef van gemeenschappelijke belangen ontstond bij de handwerklieden een tendens tot nieuwe vormen van economische samenwerking. Terwijl men zich aanvankelijk organiseerde als religieus geïnspireerde broederschappen, zouden deze zich later ontwikkelen tot groeperingen van ambachten. Dit natuurlijk tegen de zin van de gevestigde orde in de stad. Deze nieuwe economische samenwerkingsverbanden brachten echter sociale groepen voor die zich niet zouden neerleggen bij de bestaande maatschappelijke verhoudingen. Daarboven werd deze dynamiek geënt op en door-

kruist door een feodaal conflict tussen de koning van Frankrijk en zijn vazal, de graaf van Vlaanderen. Beiden maakten in hun pogingen om hun greep op het graafschap Vlaanderen te ver groten gretig gebruik van de bestaande sociale onrust in de steden. Verschillende coalities wisselden elkaar af, waarbij de graaf en de koning, afhankelijk van het te bereiken doel, nu eens de patriciërs, dan weer de lagere klassen voor hun kar probeerden te spannen. Al deze dynamieken waren tekens aan de wand dat de tijd rijp was voor verandering.

De ambachten in opkomst

In 1297 zei de opstandige leenman van de Franse koning en graaf van Vlaanderen Gwijde van Dampierre zijn leentrouw op. Daarnaast sloot hij een alliantie met Engeland. Van deze situatie werd door Gwijde gebruik gemaakt om het oligarchisch bestuur van de XXXIX, vooral bestaande uit getrouwen aan de Franse koning, te vervangen. In de plaats kwam een nieuwe equipe van 39, voor het merendeel opnieuw patricische, schepenen die de graaf gunstig gezind waren. In 1300 echter sloeg de machtsbalans weer over en bezetten de Fransen Gent. Teneinde zowel de heersende elite als de opkomende, van politiek uitgesloten, sociale groepen in de toen Belangrijkste stad van het graafschap Vlaanderen gunstig te stemmen, vaardigde de Franse koning Filips IV de Schone in 1301 het charter van Senlis uit. Deze oorkonde schafte de schepenbank van XXXIX af en via een meer democratische indirecte, maar vage, kiesprocedure werden nu jaarlijks 26 schepenen verkozen. Deze werden verdeeld over twee schepenbanken, deze van de Keure en deze van Gedele, elk met hun eigen bevoegdheden. Deze regeling uit het begin van de 14^e eeuw zou tot 1540 grosso modo het referentiekader blijven voor de organisatie van het schependom. Vernieuwend is dat via deze kiesprocedure sociale groepen die voorheen van de macht waren uitgesloten, zoals de ambachtlieden, eindelijk meer inspraak kregen. Het charter van Senlis had dus tot direct gevolg dat het monopolie van de oude stedelijke elite was gebroken en de ambachten een potentieel kregen tot vertegenwoordiging binnen de stad. Een ander belangrijk gevolg was dat door deze tactische zet van de Franse koning om de Gentenaren te sussen, deze een afwachtende houding aannamen toen het een jaar later tot een treffen zou komen bij Kortrijk. Ondanks het feit dat uiteindelijk slechts een 700 Gentenaren, aangevoerd door Jan Borluut, daadwerkelijk deelnamen aan de Guldensporenslag in 1302, bracht de nasleep van deze Vlaamse over-

winning grote gevolgen met zich mee voor de ambachten te Gent. Direct na het strijdgewoel op de groeningekouter werden de zogenaamde 'Leliaards', de fransgezinden tijdelijk uit Gent verdreven. Hoewel de meeste elitefamilies na enige tijd terug in het zadel werden gelicht, waren ze hun monopoliepositie kwijt. De ambachtslieden zouden vanaf nu niet meer uit de schepenbanken weg te denken zijn.

De stad consolideert haar macht

Belangrijk voor ons verhaal is dat door de conflicten rond 1302 de ambachten hun politieke en maatschappelijke doorbraak realiseerden, waarbij zij zich organiseerden en officieel erkend werden. In de 14^e eeuw telde de Arteveldestad meer dan 50 ambachtsgilden of neringen. De volders en wevers waren hierbij de sterkste beroeps groepen onder invloed van de internationale lakenhandel. Belangrijk is dat de ambachten ook het grootste deel van de krijgslieden leverden van het aanzienlijke Gentse gemeenteleger. Een stedelijke militie waar de vorst in zijn ambities tot machtsuitbreiding maar beter rekening mee kon houden.

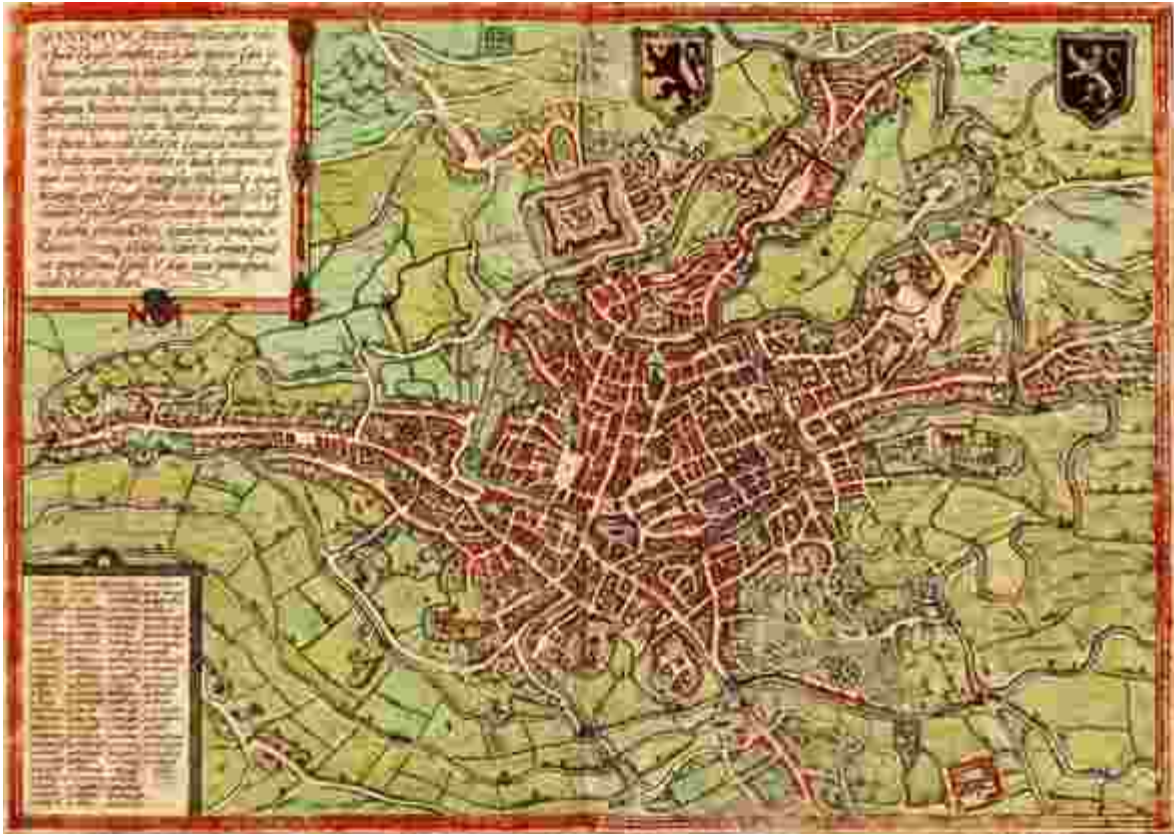
In de nasleep van het 'wonderjaar' 1302 en de aanhoudende conflicten van de eerste helft van de 14^e eeuw, werd een stedelijk sociaal patroon geconsolideerd waarbij er een driedeling bestond die tot 1540 de basis zou vormen voor de stedelijke autonomie. In dit systeem, waarbij de ambachten de centrale schakel vormden, bestond het stadsbestuur uit de poorterij (leden van het oude patriciaat), leden van de 53 kleine neringen (waaronder de huidenvetters) en tenslotte leden van de machtige textielambachten rond de wevers. Deze laatste waren in 1349 als sterkste partij in hun tweestrijd met de volders naar voren gekomen. Dat de ambachten (kleine neringen en weverij) over de twee schepenbanken maar liefst 20 van de 26 schepenambten bekleedden, toont aan waar

▲ Detail uit 'Gezicht op Gent', gekleurde houtsnede door Pieter de Keyser uit 1524, Universiteitsbibliotheek Gent.

het gewicht lag. Vanaf ca. 1369 werd de volledige stedelijke samenleving in Gent in alle geledingen, in de schepenbanken, maar ook in de ambtenarij en de Brede Raad, verankerd met dit regime van de drie leden.

Het machtiger worden van de ambachten en de groeiende stedelijke autonomie brachten een aantal tendensen teweeg gedurende de 14^e eeuw. Eerst en vooral waren er de conflicten tussen de ambachten onderling, vooral tussen wevers en volders. Zo werd de eens zo machtige en ambitieuze figuur Jacob van Artevelde het slachtoffer van de rivaliteit tussen de neringen en werd op 17 juli 1345 om het leven gebracht. Verder was er, naarmate de stedelijke autonomie groeide, een steeds grotere afkeer tegen het grafelijk gezag. Summum hiervan was de zogenaamde Gentse Oorlog. In 1379 keerde Gent zich tegen de graaf van Vlaanderen, Filips van Artevelde (zoon van), werd als leider van de beweging aangesteld. Waar hij in mei 1382 met de Slag bij het Beverhoutsveld een overtuigende overwinning behaalde tegen een coalitie van de graaf en een leger Bruggelingen, liep hij in november van dat jaar tegen een zware nederlaag aan. Tijdens deze Slag bij West-Rozebeke zou Filips ook het leven laten. Uiteindelijk waren beide partijen na een slopende periode van conflicten oorlogsmoe en geraakten hun middelen uitgeput. De vrede van Doornik uit 1385 tussen de stedelingen en Filips de Stoute, de eerste Bourgondische hertog, was dan ook grotendeels een compromis waarbij geen van de twee partijen een uitgesproken overwinning behaalde.

De groeiende macht van de steden met Gent als koploper werd ook uitgestraald tot buiten de stadsmuren. De volksvertegenwoordiging binnen het graafschap Vlaanderen was bijvoorbeeld

het exclusieve domein van de zogenaamde 'Vier Leden van Vlaanderen'. De drie grootste steden van Vlaanderen: Gent, Ieper, Brugge deelden in 1343 Vlaanderen op in drie 'kwartieren' en brachten elk een stuk onder hun controle. Deze drie steden, aangevuld met het Brugse Vrije als vierde lid, maakten vanaf nu de facto de dienst uit in Vlaanderen op gebied van jurisdictie, militaire organisatie en fiscaliteit. De impressionante politieke vertegenwoordiging die ze zo verwierven zouden ze vervolgens gedurende enkele eeuwen weten te behouden.

De machtsbalans slaat door

Eind 14e en begin 15e eeuw was er een relatief evenwicht tussen Gent en de eerste Bourgondische hertogen. Het vervolg van de 15e eeuw typeerde zich echter als een steeds woeliger wordende strijd tussen het Vlaamse stedelijke particularisme en de staatsvorming van het Bourgondische hof. Naarmate de Bourgondische hertogen hun macht wilden uitbreiden, moesten de grote Vlaamse steden immers aan zelfbestuur inboeten. Het gevolg was een aanhoudende confrontatie met wisselende successen.

Enkele belangrijke mijlpalen in deze strijd waren de gebeurtenissen in het jaar 1453, wanneer Filips

▲ Georg Braun; Frans Hogenberg: *Civitates Orbis Terrarum*, 1572. Herzogin-Anna-Amalia-Bibliothek, Weimar

de Goede na de nederlaag van Gent in de slag bij Gavere de bestuursautonomie van de stad kon beknotten. Zijn opvolger Karel de Stoute zette deze lijn verder en schafte het regime van de drie leden af. De stedelijke autonomie haalde dan weer haar slag binnen door het groot Privilegie af te dwingen van Maria van Bourgondië in 1477, in de troebele periode nadat haar vader onverwacht het leven liet bij Nancy. De Vrede van Cadzand in 1492 onder haar man Maximiliaan van Oostenrijk betekende dan weer een overwinning van het centralisme tegenover het particularisme.

Het neerslaan van de Gentse Opstand in 1540 door Karel V was het summum van deze strijd en liet de machtsbalans doorslaan in het voordeel van de vorst. Door de Karolijnse Concessie werd de impact van de drie leden in het stadsbestuur afgeschaft en verloor Gent dus haar zelfbestuur. De invloed en de politieke rol van de ambachtsgilden werd tenietgedaan. Ook werd het grootste deel van hun archieven vernietigd en werden hun vergaderlokalen aangeslagen. De eens zo zelfstandige stad werd voortaan onder de duim gehouden.

-
- 1 Omgeving van Patershol
 - 2 Korenmark
 - 3 Vrijdagmarkt Locatie van de Marktplaats
 - 4 Huidenverterskaai
 - 5 Sint-Baafs Kathedraal
 - 6 Waalse Krook
 - 7 Vijfwindgatenoren, de poort waar de schorsmolen was gevestigd
 - 8 Brabantpoort in de buurt van klein vleeshuis
 - 9 Groot vleeshuis
 - 10 'Toreken'

ANNA GALILEI
RELIQUE CENTAS
ASSIA

- 1
- 2
- 3
- 4
- 9
- 10

De nering van de huidenvetters

De Gentse huidenvetters waren één van de meer dan vijftig neringen die Gent sinds de 14e eeuw rijk was. Hierbij is 'nering' het Gentse equivalent van ambacht. Doorheen deze bijdrage worden beide begrippen als synoniemen van elkaar gebruikt. De ambachten waren op diverse domeinen van de samenleving actief. Naast hun evidente economische functie hadden de ambachten ook een belangrijke rol in sociale, politieke en religieuze aspecten.

Het huidenvettersvak

Een huidenvetter maakt huiden tot leder. Hierbij dankt hij zijn naam aan de vroegste handelingen voor het bewerken van deze huiden. Om verrotting tegen te gaan, werden de huiden ontdaan van hun vetlaag. Dit vet werd gerecupereerd om de huiden intensief mee te behandelen en in te wrijven, om zodoende een bruikbare grondstof op te leveren. Het vetten werd voorafgegaan door een erg intensieve procedure. De onbewerkte huiden moesten worden ontdaan van hoorns, oren, staart en eventuele skeletresten, om dan grondig te worden gereinigd en eventueel te worden gezouten voor langere bewaring. Vervolgens werden de gespoelde huiden in een kalkoplossing ondergedompeld om de volgende stap, het 'ploten' of afschrappen van de haren met een schaafijzer, te vergemakkelijken. Vanaf de 14^e eeuw geraakte de praktijk van het vetten stilaan in verval en kwam het looien van de vellen in opkomst. Door de vellen in zogeheten looikuipen te behandelen met natuurlijke tannines of looizuren uit eikenschors, werden huiden gefabriceerd die duurzamer waren dan de gevette huiden. Deze behandeling in een looikuip nam enkele maanden in beslag, tot zelfs enkele jaren voor zoolleer van de beste kwaliteit. Door het zuur werd de vezelstructuur van de huiden veranderd, waardoor de huiden waterdicht werden, niet uitdroogden en bestand waren tegen hogere temperaturen. Na het looien werd dit proces stopgezet door alkalische materialen, veelal in de vorm van honden- of varkensmest, toe te voegen aan de huiden en de schors.

Strengere regelgeving

Luc Devriese wijst er op dat de huidenvetters aan een aantal behoorlijk strenge reglementeringen waren onderworpen bij de verkoop van hun producten. Zo moesten alle gelooiden huiden gekeurd

worden vooraleer ze mochten verkocht worden. Ook stonden er geldboetes op 'kleine misdrijven' als te lang onderhandelen met een koper.

Maar ook voor de aankoop van hun producten deden de huidenvetters niet zomaar wat ze wilden. Zo was het hen verboden om huiden aan te kopen van dieren die een natuurlijke dood waren gestorven. Men was zich namelijk reeds bewust van het infectiegevaar dat dergelijke huiden met zich meebrachten. Jan Deroo haalt verder aan dat de vetters hun huiden niet rechtstreeks mochten aankopen bij de vleeshouwers, door bijvoorbeeld nog levende dieren reeds toe te kennen. Ze moesten zich daarom wenden tot een van de twee vleeshuizen in Gent om hun basisproducten aan te schaffen. Het groot Vleeshuis bestaat nog steeds en ligt aan de groentemarkt, het Klein Vleeshuis stond nabij de Brabantpoort.

Aanwezigheid in de stad

Een getuige van het belang van dit ambacht is dat ze eind 14^e en begin 15^e eeuw, ondanks hun eerder beperkte omvang, regelmatig een schepenampt waarnamen. Veruitwendiging van het belang is tevens het neringhuis op de hoek van de Vrijdagmarkt en de Kammerstraat, genaamd het 'Toreken'. Dit stenen neringhuis uit het midden van de 15^e eeuw, verving een aanvankelijk houten huis dat de huidenvetters in 1422 van de grauwwerkers hadden gekocht. De Vrijdagmarkt was ook de plek waar de huidenvetters waarschijnlijk het grootste deel van hun waren verkochten. In de buurt van de Vrijdagmarkt bevonden zich ook de neringhuizen van andere leder-en bontambachten, zoals dat van de corduaniers en de riemmakers.

Buiten enkele monumenten zijn quasi geen sporen meer te vinden in het straatbeeld die verwijzen naar het ambacht. Daarnaast zijn de bronnen in de literatuur zeer schaars. Daarom laten we ons bij een geografische reconstructie van de huidenvetterskernen leiden door de toponiemen die verwijzen naar deze stiel. Hoewel deze informatie waarschijnlijk verre van volledig is en de archeologie hierover in de toekomst meer uitsluitsel zal kunnen geven, proberen we toch een overzicht te geven van gekende kernen. Een concentratie van huidenvetters bevond zich aan de Huidevetterskaai, in de Sint-Salvatorparochie. Een andere kern bevond zich aan de Plotersgracht in het Patershol. Gysseling wijst er op dat deze gracht in de 14^e eeuw 'den quadengrachtkine' werd genoemd, hierbij verwijzend naar de vervuiling en de geurhinder die het

▲ Kaart van het moderne Gent met aanduiding van, tot nu toe gekende, aanwezigheidscentra van de huidenvetters.

- Huidevetterskaai. Concentratie van huidenvetters in de toenmalige Sint-Salvatorsparochie, nabij het Patershol.
- Vrijdagmarkt, waar het huis van de huidenvetters het 'Toreken' is gesitueerd en waar markt werd gehouden.
- grote Huidevettershoek – 'Waalse Krook'. Hier gebeurde het effectieve vetten/looien van de huiden.
- Omgeving van de Vijfwindgatenpoort aan de Lange Violettenstraat. Hier was de schorsmolen gevestigd, waar de huidenvetters gebruik van maakten.

ambacht met zich meebracht. Verder beoefenden de huidenvetters hun beroep uit in de buurt van de Waalse Krook. Ook de molen aan de Vijfwindgaten was van belang. Op dit laatste komen we later uitgebreid op terug. Hoewel de huidenvetters dus geografisch behoorlijk verspreid waren in het middeleeuwse Gent, is het duidelijk dat hun kernen zich steeds aan de rand van de stad en in de nabijheid van water bevonden. (Zie kaartje)

Huidenvetters aan de Waalse Krook

De Waalse Krook, in het centrum van het hedendaagse Gent, situeert zich tussen de Lammerstraat, de grote Huidevettershoek, de Platteberg en de Schelde. De Waalse Krook dankt zijn naam aan de bocht die de Schelde maakt op deze plaats. Krook is hierbij een oud woord voor een kreuk, een bocht. Waals zou dan weer verwijzen naar de vele schippers uit het zuidelijke landsdeel die via deze buurt kolen per boot vervoerden. Als we voortgaan op het geleverde werk van wijlen Daniel Liévois en het canon van de literatuur rond het onderwerp, kunnen we vermoeden dat de huidenvetters zich vestigden aan de Waalse Krook vanaf het begin van de 14e eeuw. Niet toevallig viel deze periode samen met de groeiende machtspositie van de ambachten te Gent. Diverse straatnamen in de buurt, zoals de grote Huidevettershoek en voormalige Riemmakersstraat verwijzen nog naar dit ambacht.

Het staat vast dat de locatie van de Waalse Krook ideaal was voor deze nering. Er was bovenal stromend water aanwezig, cruciaal voor het spoelen van de huiden en voor de aan- en afvoer van onder meer schors, huiden en kalk. Het is typerend dat de concentratie van dit ambacht zich buiten de middeleeuwse stadsomwalling bevond. Huidenvetters bedreven immers meestal hun vak aan de rand van de stad; het looiproces en het gebruik van dierlijke uitwerpselen zorgden voor een enorme geurhinder. Lievois schrijft dat de huidenvetters de voor het looiproces noodzakelijke schors bij hen thuis liet brengen, om vervolgens afgehaald te worden door de uitbater van de schorsmolen. Na het vermalen van het schors werd het schorsmeel of schorsbloem terug gebracht naar de ambachtslui. Uit de bronnen weten we dat de huidenvetters vanaf 1353 hun schors lieten malen door de watermolen aan de Vijfwindgatenpoort, de 'scursmuelene ten vyf wintgaten'. De versterkte Vijfwindgatenpoort was

▲ Wapenschild van de huidenvetters uit 1524 (Gent, STAM)

gelegen aan de Lange Violettenstraat en het Klein Scheldeken, een 14^e eeuwse vestinggracht die in het begin van de 20^e eeuw werd gedempt. Om het schors te wegen moet er een schorswaag gestaan hebben aan de Waalse Krook. Lievois wijst er op dat er zelfs een Waagplein was. Terwijl de nering in de 14^e eeuw niet over een eigen molen beschikte, weten we dat ze in 1410 de watermolen aan de Vijfwindgaten had verworven. Vanaf dan werd ook het ambt van molenmeester ingesteld. De voornaamste taak van dit ambt was het onderhoud van de schorsmolen en het neringhuis.

De Waalse Krook werd medio 16e eeuw door de huidenvetters verlaten. In deze periode werden ook de schorsmolen en de waag buiten werking gesteld. Vanaf toen werd de handel in bouwmaterialen daar de belangrijkste industrie. De teloorgang van de activiteiten aan de Waalse Krook valt samen met het moment dat de macht van de Gentse ambachten grotendeels door de Habsburgse vorsten wordt gebroken na onder andere het neerslaan van de Gentse opstand in 1540. Door de Karolijnse Concessie werd ook het neringhuis aan de Vrijdagsmarkt verbeurd verklaard en verkocht. Na het vertrek van de huidenvetters kwam dit huis in particuliere handen.

Archeologisch onderzoek aan de Waalse Krook

In april 2012 begon een archeologisch onderzoek aan de Waalse Krook. Dit onderzoek maakte deel uit van de voorbereidende werken voor het stadsvernieuwingsproject De Krook, een project dat onder meer een nieuwe stadsbibliotheek omvat. Van deze site was al langer bekend dat zich daar tussen de 14e en de 16e eeuw huidenvetters hadden gevestigd. Het archeologische onderzoek in situ bracht diverse sporen van dit ambacht aan het licht. Door hun typische activiteiten vormen huidenvetters een van de groepen ambachtslieden die het makkelijkst archeologisch herkenbaar zijn. Er werd uitrusting gevonden zoals vaste installaties, waaronder 32 leerlooierskuipen. Deze hadden als basis een houten kuip, al dan niet met een bakstenen bovenbouw. Daarnaast werden ook mobilia aangetroffen, zoals ijzeren haken. Zo'n haak was hoogstwaarschijnlijk gemonteerd op een houten stok en werd gebruikt om de huiden te bewegen in de looikuipen en om ze er vervolgens uit te halen.

Door de archeologen werd ook afval van het productieproces gevonden, zoals hoornpitten en gemalen eikenschors. De basis grondstof voor het leder, de runderhuiden, werden immers verhandeld met de hoornpit (de benen kern van een hoorn) nog aan de huiden vast. Een theorie is dat deze hoorns een soort kwaliteitsmerk waren voor de leerlooiers en dat ze aan de hand hiervan konden oordelen over de leeftijd en het geslacht van het dier waarvan de huid kwam. Mogelijk waren deze hoorns ook functioneel alvorens het looiproces begon, om huiden makkelijker op te kunnen pakken, op te hangen of uit te strekken. Vaststaat dat de huiden en de hoorns voor de slachter van de dieren van geen enkel belang waren en dat deze dus altijd op het werkterrein van de huidenvetters terecht kwamen, waar ze, na hun eventuele functie als kwaliteitslabel, vervolgens als afval werden gedumpt.

Artefacten ex situ

Na het archeologisch onderzoek werden vanaf mei 2013 grote hoeveelheden niet-doorzochte

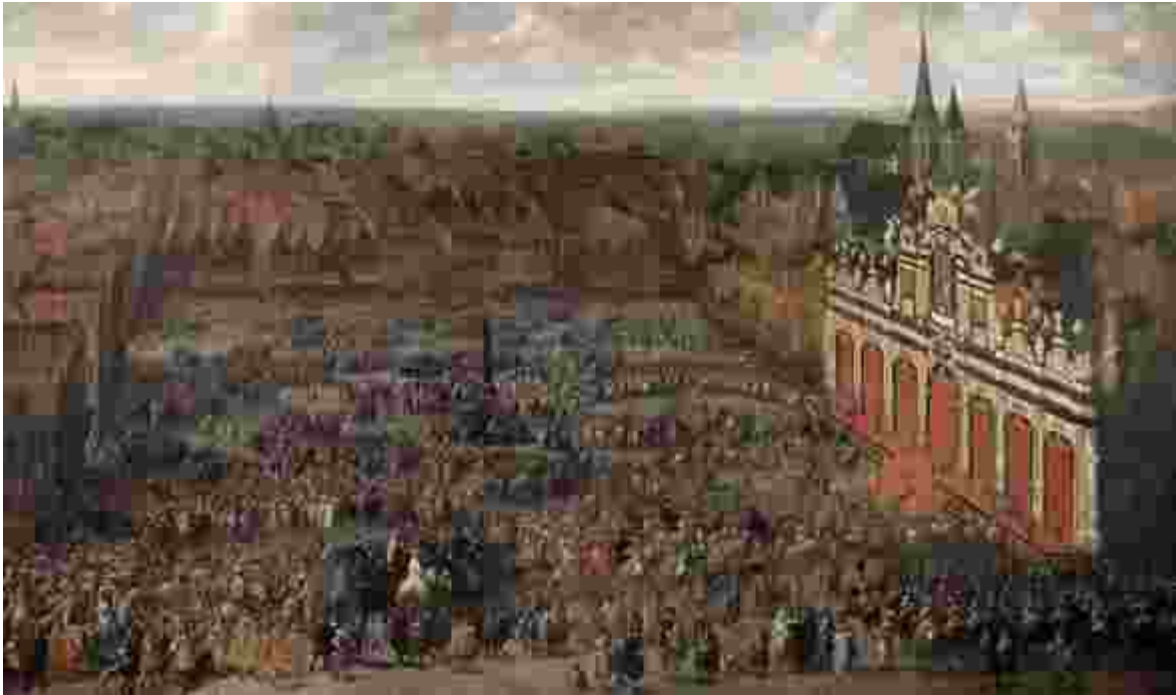

▲ Snede uit het panoramisch gezicht op Gent uit 1534 (Gent, STAM). Rechts zien we de Sint-Baafskathedraal, links de site Waalse krook (omcirkeld), de Schelde maakt een bocht, waarna ze naar boven toe uitloopt in de Ketelvaart. Parallel hiermee zien we de Ketelvest, onderdeel van de 12^e eeuwse stadsomwalling. De Waalse krook ligt buiten deze omwalling.

grond van de site per boot weggevoerd naar een gronddepot. Daar bleef deze grond een groot jaar liggen, in afwachting om gebruikt te worden als grondverzwaring voor een dijk. Deze unieke situatie gaf enkele detectoramateurs de mogelijkheid om een ware schatkamer aan middeleeuwse vondsten ex situ op te graven en deze zo te bewaren voor de toekomst.

Een belangrijke vraag blijft natuurlijk welke bevindingen we kunnen doen op basis van de vele vondsten die de detectoramateurs deden. De artefacten zijn immers gevonden ex situ, waardoor er geen context is. Alhoewel we niet precies weten uit welke laag de vondsten komen, kunnen we toch enkele feiten vaststellen. Door de vondsten ex situ te analyseren en te interpreteren kunnen

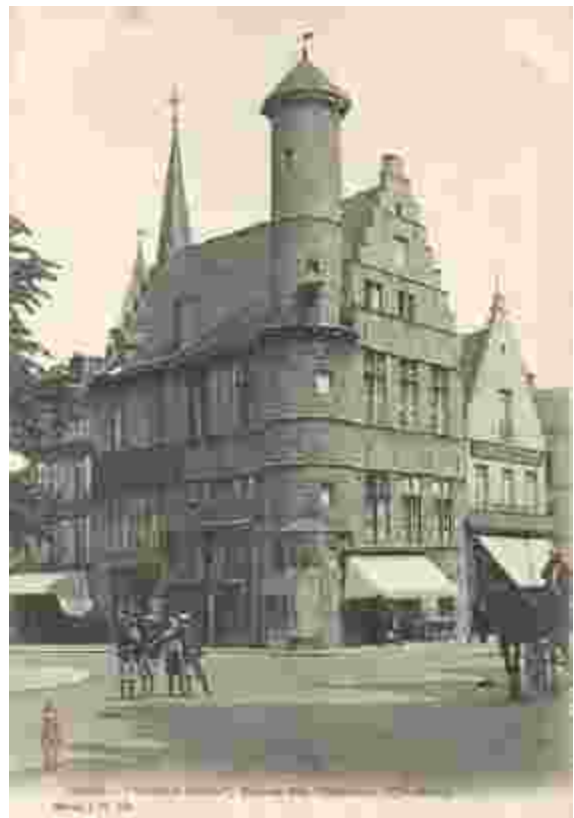
we ook een interessante veronderstelling maken. We weten met zekerheid dat de doorzochte grond afkomstig is van de site Waalse Krook. Een site waar huidenvetters tussen de 13^e en de 16^e eeuw hun activiteiten voerden. De meer dan duizend gevonden artefacten zijn zeer divers en betreffen in het merendeel van de gevallen gebruiksvoorwerpen uit het dagelijkse leven. Aangezien deze voorwerpen vele eeuwen quasi ongewijzigd in gebruik bleven, is een precieze datering op basis van deze voorwerpen niet zo eenvoudig. Enkele voorwerpen lieten echter een meer precieze datering toe. Interessant zijn dan ook de 92 munten die werden gevonden. Op één Romeinse munt na, dateren alle munten uit de periode 1150-1600. Meer dan de helft van deze munten stamt uit de periode tussen 1250-1350.

▲ De Vrijdagmarkt in 1666 ter gelegenheid van de blijde intrede van Karel II, schilderij van Francois Duchatel. Helemaal rechts zien we het gildehuis het Toreken. Op de achter grond rechts zien we de Sint-Jacobskerk.

In de verstoorde grond werden ook een honderdtal religieuze en profane insignes gevonden. Deze werden door H.J.E. van Beuningen gedateerd tussen 1300 en 1450. Opvallend is een insigne waarbij de buste van Livinus van Gent is afgebeeld. Het draagt het onderschrift Caput Livin ('Hoofd van Livinus', de heilige kwam door onthoofding om het leven). Tevens werden verschillende stukken kinderspeelgoed gevonden, zoals tinnen fluitjes en ruitertjes te paard. Deze zijn te dateren tussen 1250 en 1400. Toen de detectoramateurs de pikzwarte grond op het spoor kwamen, viel meteen op dat deze grond grote hoeveelheden hoornpitten bevatte. Ook werden enkele ijzeren haken gevonden van hetzelfde type als deze gevonden tijdens het archeologisch onderzoek. Deze hoornpitten en de haken kunnen dan ook gelinkt worden aan de aanwezigheid van huidenvetters op de site van waar de aarde afkomstig is. Hoewel het opvallend is dat de datering van de vondsten overeenstemt met de periode waarin huidenvetters op de site van de Waalse Krook hun activiteiten voerden en daarenboven enkele vondsten ook rechtstreeks te koppelen zijn aan dit ambacht, is de veronderstelling van een link tussen de vondsten en de huidenvetters aan de Waalse Krook echter niet volledig hard te maken.

Koen Goeminne en Pieterjan Vinck

▲ Het Toreken op de Vrijdagmarkt op een Suggkaart uit 1903. Vandaag wordt het gebouw gesierd door een soort lantaarntorentje.

Zweit in Censuren